

STÁTNÍ ÚŘAD PRO JADERNOU BE ZPEČNOST

110 00 Praha 1, Senovážné náměstí 9

Vykonávání služeb významných z hlediska radiační ochrany v oblasti přírodních zdrojů záření

(informace)

Podle § 9 odst. 1 písm. h) zákona č. 263/2016 Sb., atomový zákon (dále zákon), který nabývá účinnosti k 1.1.2017, je povolení Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (dále Úřad, SÚJB) nutné k vykonávání následujících služeb významných z hlediska radiační ochrany v oblasti přírodních zdrojů záření (dále PZZ):

- stanovování osobních dávek pracovníků na pracovišti s možností zvýšeného ozáření z PZZ a na pracovišti s možným zvýšeným ozářením z radonu (*podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se jednalo o služby osobní dozimetrie pro účely § 6 odst. 3 písm. b) tohoto zákona*),
- měření a hodnocení ozáření z PZZ ve stavbě pro účely prevence pronikání radonu do stavby podle § 98 zákona nebo ochrany před přírodním ozářením ve stavbě podle § 99 a stanovení radonového indexu pozemku podle § 98 zákona (*podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se jednalo o měření a hodnocení výskytu radonu a produktů přeměny radonu ve stavbách a stanovení radonového indexu pozemku pro účely podle § 6 odst. 4 a 5. tohoto zákona*)
- měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve vodě podle § 100 odst. 2 písm. a) zákona a ve stavebních materiálech podle § 101 odst. 2 písm. a) zákona (*podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se jednalo o měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve stavebních materiálech a vodě pro účely podle § 6 odst. 6 tohoto zákona*) a
- měření a hodnocení obsahu radionuklidů v radioaktivní látce uvolňované z pracoviště s možností zvýšeného ozáření z PZZ podle § 95 odst. 1 písm. B) zákona (*toto povolení nemá ekvivalent v zákoně č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákonem je zaváděno nově*).

Postup vydání povolení

Povolení k vykonávání služeb významných z hlediska radiační ochrany v PZZ se vydává na dobu neurčitou, a to ve lhůtě 90 dnů od podání žádosti. *Vzor žádosti o vydání povolení je zveřejněn na [www.sujb.cz/radiační ochrana/přírodní zdroje IZ/instrukce pro žadatele](http://www.sujb.cz/radiační_ochrana/přírodní_zdroje_IZ/instrukce_pro_žadatele)*. Pokud držitel povolení nehodlá dále vykonávat povolenou činnost, oznámí tuto skutečnost bez zbytečného odkladu Úřadu a současně požádá o zrušení povolení. Vydávání povolení se řídí ustanoveními § 16 a § 19 zákona, předpoklady pro vydání povolení, kterými jsou mj. bezúhonnost a odborná způsobilost, uvádí § 13 – 15 zákona, náležitosti, dobu platnosti povolení, vydání nového povolení, zrušení a zánik povolení § 21 – 22 zákona.

Základní povinnosti

držitelů povolení jsou stanoveny v § 25 zákona. Držitelů povolení k vykonávání služeb významných z hlediska radiační ochrany v oblasti PZZ (dále držitelé povolení) se týkají zejména povinnosti:

- a) oznamovat Úřadu bezodkladně každou změnu nebo událost důležitou z hlediska radiační ochrany a změnu všech skutečností rozhodných pro vydání povolení nebo provedení registrace,
- b) vyšetřit bezodkladně každé porušení tohoto zákona a přijmout opatření k nápravě a zabránění opakování takové situace,
- c) systematicky a komplexně zajistit radiační ochranu,
- d) zajistit výkon činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany vybranými pracovníky (tj. držiteli oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany),

- f) sledovat, měřit, hodnotit, ověřovat a zaznamenávat veličiny a skutečnosti důležité z hlediska radiační ochrany a informace o nich a uchovávat a předávat Úřadu; účastnit se porovnávacích měření pořádaných Úřadem a přijmout opatření k nápravě, není-li účast úspěšná,
- g) zajistit vhodné přístrojové vybavení.

Některé z uvedených povinností dále konkretizuje vyhláška č. 422/2016 Sb., o radiační ochraně a zabezpečení radionuklidového zdroje (dále vyhláška) v § 37 odst. 1 a 4.

Dokumentace držitele povolení (§ 24 zákona)

Držitel povolení je povinen postupovat v souladu s dokumentací pro povolovanou činnost. Výčet dokumentace je uveden v příloze č. 1. bod 2 písm. h) zákona. Z pohledu služeb významných z hlediska radiační ochrany v oblasti PZZ jsou relevantními dokumenty Program zajištění radiační ochrany a Metodiky a postupy, ostatní dokumentace uvedená v příloze zákona nemusí být samostatně vyhotovena, pokud jsou jí vyžadované informace zahrnuty do Programu zajištění radiační ochrany.

Dokumentace je nově neschvalovaná (tzn. není vedeno správní řízení a vydáváno rozhodnutí o schválení změn dokumentace), držitel povolení má podle § 24 odst. 5 zákona povinnost oznámit změnu dokumentace Úřadu 30 dnů před plánovaným začátkem jejího používání. Pokud tyto změny nejsou v souladu se zákonem, dobrou či skutečnou praxí, Úřad vyzve k její změně a stanoví k tomu lhůtu. V tomto případě nesmí držitel povolení podle nové dokumentace postupovat. V opačném případě ji Úřad potvrdí a držitel povolení podle ní začne postupovat, nebo uplyne 30 dní bez reakce Úřadu, čímž začne dokumentace platit.

Požadavky na obsah Programu zajištění radiační ochrany stanoví § 51 a § 52 písm. h) vyhlášky. *Vzor pro zpracování Programu zajištění radiační ochrany je zveřejněn na www.sujb.cz/přirodni_zdroje_IZ/instrukce_pro_zadatele.* Požadovaný obsah Metodik a postupů uvádí Příloha č. 19 body 3. až 8. vyhlášky. V Příloze č. 19 vyhlášky je rovněž stanoven závazný obsah protokolu o měření a hodnocení, který držitel povolení v rámci vykonávání služby vydává. *Aktualizovaná Doporučení SÚJB budou zveřejňována na [www.sujb.cz/přirodni_zdroje_IZ v průběhu roku 2017](http://www.sujb.cz/přirodni_zdroje_IZ_v_prubehu_roku_2017).* V případě, že držitel povolení bude postupovat při vykonávání služeb podle příslušného aktuálního Doporučení SÚJB, uvede v programu zajištění radiační ochrany tuto skutečnost a popíše případné odlišnosti svého postupu.

Oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany, požadavky na zvláštní odbornou způsobilost

stanoví § 31 až 33 zákona a vyhláška č. 409/2016, o činnostech zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, zvláštní odborné způsobilosti a přípravě osoby zajišťující radiační ochranu registranta (dále vyhláška o ZOZ).

Oprávnění budou podle zákona vydávána na dobu neurčitou, jejich držitelé mají povinnost absolvovat v souladu s ustanovením § 18 vyhlášky o ZOZ každých 5 let od nabytí účinnosti zákona vzdělávací (tzv. refreshing) kurz zajišťovaný držitelem povolení SÚJB.

Při udělování oprávnění je požadováno:

- a) střední vzdělání s maturitní zkouškou; výjimku tvoří stanovování osobních dávek na pracovištích s možností zvýšeného ozáření z PZZ, na pracovištích s možným zvýšeným ozářením z radonu a při měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů v radioaktivní látce uvolňované z pracoviště s možností zvýšeného ozáření z PZZ, kde je požadováno vysokoškolské vzdělání ve stanoveném oboru (§ 7 vyhlášky o ZOZ),
- b) absolvování odborné přípravy (kurzu) (§ 9 vyhlášky o ZOZ),
- c) složení zkoušky ověřující zvláštní odbornou způsobilost (§ 15 – 16 vyhlášky o ZOZ).

Odborná praxe žadatelů požadována není (§ 8 vyhlášky o ZOZ).

Přechod na novou právní úpravu po 1.1.2017

Držitelé povolení vydaného podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále starý zákon), se v souladu s ustanovením § 229 odst. 1 považují za držitele povolení podle zákona č. 263/2016 Sb. V oblasti služeb významných z hlediska radiační ochrany v oblasti PZZ se toto ustanovení vztahuje na povolení vydaná podle starého zákona pro měření a hodnocení výskytu radonu a produktů přeměny radonu ve stavbách a stanovení radonového indexu pozemku, pro měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve stavebních materiálech a vodě a na povolení pro služby osobní dozimetrie pro účely § 6 odst. 3 písm. b) starého zákona.

Všechna povolení, která byla vydána podle starého zákona na dobu určitou, platí po dobu, na kterou byla vydána, nejdéle však na dobu 10 let. Povolení vydaná podle starého zákona na dobu neurčitou, pozbývají platnosti uplynutím 10 let od nabytí účinnosti zákona. V praxi to znamená, že pokud držitelé povolení vydaných podle starého zákona budou chtít ve své činnosti pokračovat i po 1.1.2027, musí nejpozději k tomuto datu získat povolení nové.

Držitelé povolení, vzhledem k tomu, že vykonávají činnosti v rámci expozičních situací, musí podle shora uvedeného ustanovení zákona přizpůsobit své právní poměry zákonu do 1 roku od nabytí jeho účinnosti, tj. před 1.1.2018. V praxi to znamená, že musí zákonu v tomto období přizpůsobit dokumentaci (zpracovat Program zajištění radiační ochrany, případně metodiky a postupy, a to postupem popsáním výše) a dosáhnout jejího potvrzení Úřadem. Do doby, než se tak stane, postupují držitelé povolení podle starého zákona, tedy podle před rokem 2017 schváleného Programu zabezpečení jakosti, který se považuje po tuto dobu za program zajištění radiační ochrany.

Detailní informace o tom, podle jakých kritérií mají být hodnoceny a do protokolu o měření uváděny výsledky měření provedených v roce 2017 jsou uvedeny v informacích pro jednotlivé typy činností uvedených v § 93 – 101 zákona, které jsou postupně zveřejňovány na www.sujb.cz/přirodni_zdroje_IZ.

Oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany zůstávají v souladu s ustanovením § 231 odst. 1 zákona v platnosti po dobu, na kterou byla vydána (s výjimkou vydání na dobu neurčitou). Jejich držitelé se však musí účastnit další odborné přípravy, tzn., že musí v souladu s ustanovením § 18 vyhlášky o ZOZ do 5 let od nabytí účinnosti zákona (tj. do 31.12.2022) absolvovat vzdělávací kurz zajištěný držitelem povolení SÚJB.

Zpracovalo Oddělení přírodních zdrojů dne 20.3.2017

Případné další informace k této problematice je možno získat na regionálních pracovištích Státního úřadu pro jadernou bezpečnost:

územní působnost (okres)	kontaktní adresa, jméno inspektora	kontakt
Ostrava-město, Frýdek-Místek, Karviná, Opava, Nový Jičín, Olomouc, Šumperk, Jeseník, Bruntál, Přerov, Vsetín	SÚJB, Oddělení přírodních zdrojů, RNDr. Ivana Ženatá, vedoucí oddělení Syllabova 21, 703 00 Ostrava 3	555 302 723 ivana.zenata@sujb.cz
hl.m.Praha, Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram, Rakovník	SÚJB, Oddělení přírodních zdrojů, Ing. Růžena Šinaglová Senovážné nám. 9, 110 00 Praha 1	221 624 715 ruzena.sinaglova@sujb.cz
České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Pelhřimov, Tábor, Písek, Strakonice, Prachatice	SÚJB, Oddělení přírodních zdrojů, Schneiderova 32, poštovní schránka 10, 370 07 České Budějovice	389 502 723 (dočasně zastupuje RNDr. Ivana Ženatá) 555 302 723 ivana.zenata@sujb.cz
Plzeň-město, Plzeň-sever, Plzeň-jih, Rokycany, Klatovy, Domažlice, Tachov, Cheb, Sokolov, Karlovy Vary	SÚJB, Oddělení přírodních zdrojů, Mgr. Marcela Velkoborská Klatovská třída 2739/200F 301 00 Plzeň	378 402 718 marcela.velkoborska@sujb.cz
Ústí nad Labem, Teplice, Most, Chomutov, Litoměřice, Děčín, Louny, Česká Lípa, Liberec, Jablonec	SÚJB, Oddělení přírodních zdrojů Habrovice 52, 403 40 Ústí n. L.	417 662 711 (dočasně zastupuje RNDr. Ivana Ženatá) 555 302 723 ivana.zenata@sujb.cz
Semily, Trutnov, Jičín, Náchod, Hradec Králové, Pardubice, Rychnov nad Kněžnou, Chrudim, Havlíčkův Brod, Svitavy, Ústí nad Orlicí	SÚJB, Oddělení přírodních zdrojů, Ing. Hana Procházková Piletická 57, 500 03 Hradec Králové	498 652 705 hana.prochazkova@sujb.cz
Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Vyškov, Prostějov, Kroměříž, Zlín, Břeclav, Hodonín, Uher. Hradiště, Jihlava, Třebíč, Znojmo, Žďár nad Sázavou	SÚJB, Oddělení přírodních zdrojů, Bc. Hana Jurkovská Třída kpt. Jaroše 5, 602 00 Brno	515 902 781 hana.jurkovska@sujb.cz